

Адыгэ Макъ

Бэдзэогъум и 27-р – Адыгеим
къэралыгъо гъэпсыкъа иэ зыхъугъэ Маф

1923-рэ ильесым
пъэтхапэм
къыщегъэжъагъэу къыдэкъы

№ 25 (22474)

2022-рэ ильес

ШЭМБЭТ

МЭЗАЕМ и 12

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИИЭП
къыхэтыутыгъэхэр ыкни
нэмыкъ къэбархэр тисайт
ижъугъотэштых
WWW.ADYGVOICE.RU

6 +

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъээст

ИлофшІэгъухэр зыльещэх

Тэхъутэмыкъо районым иныбжыкъэ драматическэ театрэу М. С. Ахэджагом ыцэ зыхъирэм ихудожественнэ пащэу Клубэ Адам искуствэм кыщикүгъэ гъогур тшо-гъэшІэгъонэу гущыІэгъу тыфэхъугъ.

ильесым Инэм фаяу А. Клубэм ельытэ. Егъэджэн зэхахъэхэм, лэ-пэласэм иеджаплэ, продюсерхэм, режиссерхэм язэ-лукъэхэм ахэлажьэ.

Театрэм Ioф зэрэшишлэ-рэм мэхъэнэ ин зэрэри-тиэрэм фэдэу, фильмэхэр тирыахъэ зыхъукъэ къаши-шыщт ролхэм мэхъэнэ ин ареты. Арэу щитми, театрэмрэ киномрэ зэрэ-зэфэмыдэхэр, искуствэм уильягъо щыгхырыпчынэр зэрэкъинир изэфэхы-сэжъхэм къащыхегъэшты.

Натыхуае щы-
зэхишагъ. Щы-
се зытирахъирэ
ансамблэу ар-
хуугъэ.

Кинор ишыІэнгъэ щыщ,

опыт зиэ артистхэм акы-
щымытэм ежъ-ежырэу
рэпплы. Искуствэм гу-
наапкъэ илэп. Ар къиди-
шыкъэхэм алъыхууныр
хат къызэркъоу зэрэ-

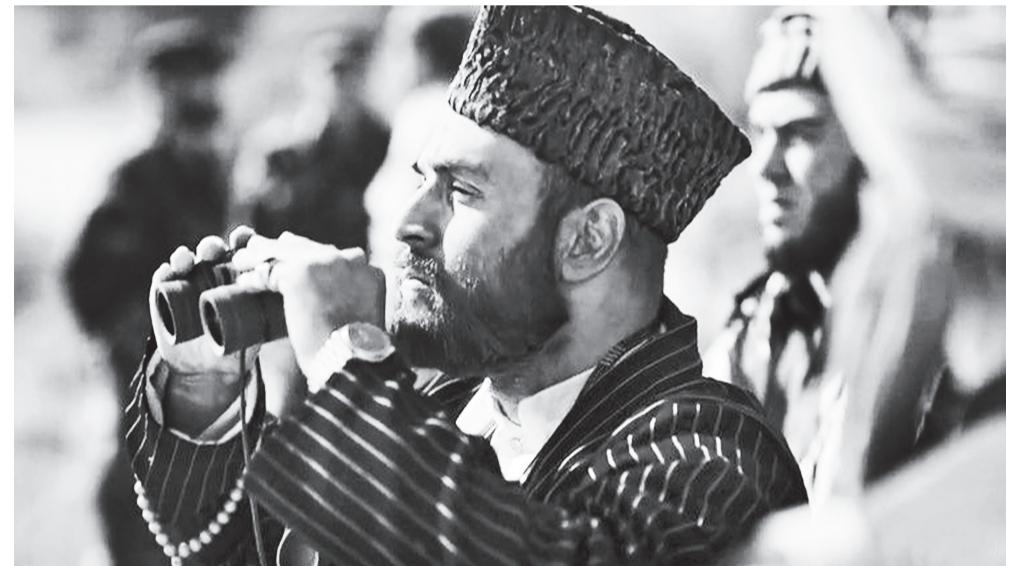
щымытэм ежъ-ежырэу
уасэ реты. Илофшэн на-
хышышоу зэрээхихшэшт
шыкъэхэм алъыхууныр
шэнышу фэхъугъ.

Драматическэ ныбжыкъэ театэрэу М. Ахэджагом ыцэ зыхъирэм, къэлэцыкъу драматическэ купэу «Нурэм» яхудожественнэ пащэу Тэхъутэмыкъо районым културэмкъи и Унэ Ioф щишээз, ныбжыкъэхэм ягъесэн, искуствэм хэшгээнхэм пыль, общественнэ пшъэрэльхэр егъэцакъэх.

Ныбжыкъэ театэрэ ис-
куствэм нахъ лъгаэу щи-
лэты шоигъоу Клубэ Адамэ
къытиуагъ. Репер-
туарым зэхъокъынгъэхэр
фишынхэу имурад.

Къэралыгъо гъэпсыкъа иэу Адыгеир зыпсэу-
рэр ильеси 100 зэрэхъу-
рэм творческэ купхэр пэгъокъхээз, япшъэрэль-
хэр нахъышоу зэрэгэ-
цэкъэштхэм пыльх.

ЖЭНЭЛІ Сулиет.

Искуствэхэмкъэ Кощ-
хаблэ икэлэцыкъу еджа-
плэ 1995 — 1999-рэ ильес-
хэм илэпэсэнэгъэ щихи-
гъэхъуагъ. Лъэпкъ къа-
шьохъэм зафигъэсэнир ыгу-
рихынгътигъ. Мыекъуапэ
къыщыхъуагъэ клалэм сэнэ-
хатэу къыхихынгътигъ нахъ
къызынэфагъэр 2000-рэ
ильесир арь. Москва дэт
ГИТИС-м Чэхъагъ, артист
хъунэу шоигъуагъ.

2005-рэ ильесым Адыгэ
Республикэм и Лъэпкъ
театрэу Цэй Ибрахимэ
ыцэ зыхъирэм Ioфшэнир
щыригъэжъагъ. 2014-рэ

Театрэм, кином яар-
тистэу Клубэ Адам феде-
ральнэ проект къэгъэльэ-
гъонхэм ахэлажьэ. «Джо-
кер-3», «Русалка», «Бата-
льон», «Подставные»,
нэмыкъхэри Геленджик,
Мыекъуапэ, Москва ашты-
рахъгъэх.

— Драматическэ роль-
хэр сэгүкъэ нахъ къыс-
пэблагъэх, — elo Клубэ
Адамэ. — Комедием фэ-
гъэхыгъэхэри сшыгъэшэ-
гъонхын, защицыупльэкъу
сшыгъу.

Артистыр сыйдигъоки
иофишэн фэхъазырын

Чэц-зымафэм нэбгырэ 483-рэ

Мэзаем и 11-м ипчэдыхъя-
тыр 10-м ехъулэу оперативнэ шта-
бым къыІэкъэхъэгъэ къэбарымкъэ
Адыгеим зэпахырэ узхэмкъэ игоспи-
тальхэм нэбгыри 2-мэ ящыІэнгъэ
ашызэпсүүгъ.

Зидунай зыхъожыгъэхэ бзыльфыгъитур Мыекъопэ
районым щыщых. Лабораторион упльэкунхэм къыз-

рагъэльэгъуагъэмкъэ, зэрылтыкыгъэхэр зэпахырэ узэу COVID-19-р арь.

Зигугъу къэтшыгъэ уахътэм ехъулэу коронави-
русир Адыгеим щыпсэурэ нэбгырэ 35311-мэ къаха-
гъэштыгъ.

Ахэм ашыщэу нэбгырэ 5747-мэ язэх (чэц-зыма-
фэм къыхихъуагъэр нэбгырэ 483-рэ), хъужыгъэхэр
нэбгырэ 28717-рэ (чэц-зымафэм хэхъуагъэр 297-рэ),
зидунай зыхъожыгъэхэр — 847-рэ (чэц-зымафэм нэ-
бгыри 2).

COVID-19

Нэбгырэ 35311-республикэм имуниципаль-
нэ пэсэуплэхэм атогощаагъэу:

- Мыекъуапэ — 15268-рэ;
- Тэхъутэмыкъо районыр — 5103-рэ;
- Мыекъопэ районыр — 4492-рэ;
- Красногвардейскэ районыр — 2227-рэ;
- Кощхэблэ районыр — 2108-рэ;
- Джэдже районыр — 1930-рэ;
- Теуцожь районыр — 1574-рэ;
- Адыгэкъалэ — 1358-рэ;
- Шэуджэн районыр — 1251-рэ.

Джы ныбжыкIэхэри къыхеубытэх

Ильэс 50-м зыныбжь шо-
кыгъехэмрэ сабый цыкыу
зинэ бзылъфыгъехэмрэ ыпкэ
хэмийлэу гъесэнэгъе тедзэ
зэрагъегъотын амал ялэнэу

ащ къыдыхэлъитагъ. Цыф-
хэм ар лъешуу кызэршхъа-
пэрэр уахтэм къуушхъа-
тыгъ.

Джы УФ-м и Правительствэ

Зэпахырэ узэу дунаир зэлъызыкIугъэр Урысыем къихьи, ащ ыпкъ
къикыкIэ ыофшапIэхэр нэбгырабэмэ зычанэм, УФ-м и Президен-
тэу Владимир Путинир кIэшакло фэхъуу, цыфхэм ыофшапIэ чы-
пIэхэр ягъэгъотыгъэнхэм фытегъэпсихъэгъэ федеральнэ программэ
Правительствэм ытIупшигъ.

и Тхъаматэу Михаил Мишустин
программэм зегъеушъом-
бгъугъенэу зыкIэтхэгъе уна-
шьом ащ фэдэ ыэлъягъу ныб-
жыкIэу зыныбжь ильэс 35-м
шомыкIыгъехэм ягъэгъоты-
гъенэу къышело. Мы купым
къыхеубытээрэ пшашъэм е
кIалэм сэнхъят гъенэфагъэ
имыIэмэ, зеригъегъотыгъеу, ау
мэзиплым къыкIоцI зыпарэ-
ми амыштагъэмэ, зыутым къы-
луагъекын имынагъ щыIэ-

мэ къералыгъор ащ тетэу къы-
деэшт.

— НыбжыкIэхэм гъесэнэ-
гъэ тедээ зэрагъегъотынэу е
нахыбэу организациехэр, хызы-
мэтшапIэхэр къызкIэльэхъе-
ре сэнхъятам феджэнхэу мы
программэм амал къеты. Зэ-
хъокыныгъеу ащ фэтшыгъэхэр
гъэцкIэгъэнхэм пае сомэ мил-
лиардрэ миллион 200-рэ бюд-
жетым къыхэтхъыт, — къы-
луагъ Михаил Мишустиним.

Мы ильэсым программэм
къыдыхэлъитэгъэ пстэумэ япхы-
рыщиин сомэ миллиарди 8-рэ
миллион 500-м ехъурэ апэуа-
гъехъащт. Ащ ишуагъэкэ нэб-
гырэ мини 150-мэ икIэрыкIэу
сэнхъят зерагъегъотыжын
альэкыщт.

Ащ фэдэ ыэлъягъур зыгъэ-
федэмэ зышлонгъом порталэу
«Работа в России» зыфиорэм
лъэу тхылъыр щитынэу ары
ныэп ишыкIагъэр.

КIэлэцIыкIу вакцинэм ихэльхъан Адыгеим щырагъэжъагъ

**Ильэс 12 — 17 зыныбжь кIэлэцIыкIу вакцинэм ихэльхъан
«Спутник M» зыфиорэм фэдэ хэльхъагыу 480-рэ Адыгеим къащагъ.**

Ащ лъыпытэу мыш ихэльхъан
республикэм щырагъэжъагъ ыкIи
апэрэ нэбгырэ 30-мэ вакцина-
циер аклуу. Адыга Республи-
кэм псауныгъэр къеухъумэгъэ-
нимкIэ и Министерствэ къы-
зэртигъэмкIэ, шоигъоныгъэ
зилэхэм ыпкIэ хэмийлэу вак-
цинер ахалхъащт.

COVID-19-м пэуцужыре
вакцинэу зигугуу къэтшыэрэ
ныбжь зилэхэм ахалхъэрэ
«Спутник V-м» фэдэ къабз, ау
идозэ фэди 5-кIэ гъэмекIагъэу

щыт, едзыгъуитоу ахалхъэ.
**Прививкэр ябгъешыным
пае ишыкIагъэр:**

Сабыир къызыхъуугъэр къэзы-
ушыхъятэрэ тхылтыр е ипаспорт
(иIэмэ), шIокI зымыI медици-
нэ страхованиемкIэ полисыр,
СНИЛС-р (вакцинациер зэ-
рэфашигъэмкIэ сертифика-
тиэр къэралыгъо фэо-фашэхэм
япортал къырагъэхъаным пае).

Вакцинациер афашынымкIэ
ны-тихъэм е хэбзэгъеуцугъэм
диштэу зыныбжь имыкIугъэ-

хэм ялIыкIохэм ялъеу тхылъ
кыгъунэу щыт.

Апэрэ хэльхъагыур ябгъешын
зыхъукIэ зыхябгъэтхэн фае,
ятлонэрэм мэфэ 21-рэ зытешIэ-
кэ автомат шыкIэм тетэу ухатхэ.

Коронавирусыр къытэмь-
хылыгъэкIэу тпэкIэкынам вак-
цинацием тыщеухъумэ. Прививкэр
язгъешы зышлонгъо-
хэм къэралыгъо фэо-фашэхэм
япорталкIэ, е «линие плъ-
рэу» 122-мкIэ, е участковэ пе-
диатрэмкIэ зыхатхэн альэкыщт.

НыбжыкIэ инспекторхэр къифэджагъэх

Ом изытет къызыщызэйхъэрэ лъэ-
хъаным лъэрсрыкIохэр щынэгъончэу
тъогум зэрэшьзеклонхэ фаэм ныб-
жыкIэ инспекторхэр (ЮИД) къифэ-
джагъэх.

Ахэм автоинспекторхэр
ягъусэхэу Кошхъэблэ рай-
оным игъогухэм къатеха-
гъэх, гъогурыкIоным ишап-
хъэхэр лъэрсрыкIохэм агу
къагъекIыгъыгъэх. Ана-
хъэу анаэ зытырагъэты-
гъэр автомобильхэр зэ-
рэхъохэрэ гъогур зэрэзэ-
пачыщт шыкIэхэр ары.

Джащ фэдэу мэзэхэ
уахтэм нэфынэр къэзы-
тиэрэ пкыгъохэм яшIа-
гъеу къакIорэм, ахэм
ягъэфедэн афэгъэхыгъеу
лофтхъабзэм хэлэжьа-
гъэх.

Гъэхэм зэдэгүүшIэгъухэр
адашыгъэх. Ащ даkлоу,
лъэрсрыкIохэр щынэгъо
чыпIэ ифэнхэ зэральэ-
кыщтим, ащ узэрэпхы-
рыкIыщтим зэхэцкIохэр
къытегүүшIагъэх.

КIэухым ныбжыкIэ
инспекторхэмрэ поли-
цийскэхэмрэ шапхъэхэр
лофтхъабзэм хэлэжьа-
гъэхэм афагошыгъэх ыкIи
сакыныгъэ гъогум къыз-
шыхагъэфэнэм къифэ-
джагъэх.

ХҮҮЧТ Азэмат: **«Исламынрэ экстремизмэрэ зэгъусэн ылъэкыщтэп»**

Лъэпкыбы зыщыпсэурэ къэралыгъом быслыымэн цыфым ишылаклэ ыкли изеклаклэ зэрэштын фаем, джащ фэдэу экстремизмэм пэшүеуклого гъэннымклэ тофэу агъэцаклэрэм къатегущылагь Адыгэ Республика м ыкли Пышэ шъолтыр ашыпсэурэ быслыимэнхэм я Дин-дэлэжьаплэ имуфтый игуадзэу Хъушт Азэмат.

— Ислъам динър зылжэжырең цыфыр социумым шуағъе къынзэрэфиҳыщтым пыльын фае. Аш дақтоу динэү алэжырэм елъытыгъэу Къуръаным ыкчи суннэм ипкъеүхэр, къэралыгъоу зыщыпсөурэм хабзэу ильтыр дэх имылай ыгъязеклэнхэ фае. Ислъамымрэ терроризмэрэ егъашы зэгъусэн ылъэкыщтэп. Ислъам динър гукэгъум, шүшненным, шыныкъягъэм афэлажье. Аш уасе зыфишлэу, мэхъянэ зэритирэ лъеныкъохэм атетэу быслымэн ныбжыккілэхэр плүгъэнхэ фае. Къыткілэхъухъэрэллэужхэм агурыдгъе он фае экстремизмэм ияъэу къэктон ылъэкыщтыр. Ахэм ашлэн фае блэкигъэр, непэрэр ыкчи къэхъуштыр зэрэзэпхыгъе хэр. Урысые къэралыгъошхом рыгушхонхэу плүгъэнхэм пае ахэм щылэнгъэм уасе зыщыфашыщтыр ашлэн, щысэ афэхъун цыфхэр щылэнхэ фае, — кыыуагъ Хъушт Азэмат.

Джаш фэдэу муфтиим игуадзэ кызыэрхэгъэшгъэмкээ, исьлам диним иеплыкыкэлэкэ экстремизмэмрэ радикализмэмрэ обществэр ашыухумэгъэн фае. Терроризмэм ыкын экстремизмэм ебэныгъэныр Адыгэ Республикаем ыкын Пыш-ээ шьольтыр ашыпсэурэ бысльымэнхэм я Диндэлэжъаплэ ишпъэриль шхъялэхэм зэу ашыц.

— Терроризмэм, экстремизмэм ебәныгъәнымкә һофтхәнныр ренәу тәгъельәши. Тәркәлә анахь шъхъаезу щытыр диним имәхъанә шъхъаляхәр тицифхәм алтыдгъәләсүнир ары. Ти-лимамхәм чәзыу-чәзыу мыш фәдә узыгъәльозәре һофтхабзәхәр зәхащәх. Анахъаэ ашшәрә классхәм ащеджәхәрәм ыкчи ныбжыкыләхәм иғъектоғыгъә зәдегүщыләхәр адашылых, терроризмэм зәрарәу къыхырәр, аш иягъәу цыфым къекырәр ыкчи ныбжыкыләхәр аш щуухумәгъәнхә зәрәфаер агурагъало. Диндәләжъапәм инәкүбтө хәхыгъә Интернетым щытил, аш иамалхәр къызфәдгъәфедәз сайт зәфәшхъафхәм узыгъәльозәре урокхәр ащызәхеттәгъәх. Лекциеу зәдгъәдәуғъәхәм анахь һоғыгъо шъхъаезу къышытләтүгъәр дин экстремизмәр зыфәдер, ар къызылхәкырәр ары. Мыш фәдә һофтхабзәхәмкә пшъэрый шъхъаезу тиагъәр цыфхәм яшләнгъәхәм ахагъәхъониры, дин экстремизмәр ылъапсә агурыгъәләгъәнниры ыкчи ахэр а идеология пхэндҗым шыуухумәгъәнхәр ары. Терроризмэм иягъә къызәреклорәм нәмыйкәе диним шуагъәу хәлтыр, ар непә терроризмэм къызәригъельбәйорәм фәдәу зәрәщымытыр, аш икъебзагъә, идәхагъә цыфхәм агурылгъаюза, алтылгъаюза

Іофтхъабзэхэр ретэгъэклохын,
— elo Азэмат.

мэштым къаклохэрэп, нэмэз ашырэп. Ахэм гухэльэу ялэр къэшлэгүй. Терроризмээс ыкын экстремизмээс пыль бзэджашэхэр гьогу пхэндж тетых, ислам динийн ипкъеухэм апэчыжэх. Аш паэ загъэбылтызэ терроризмээ ыкын экстремизмэ нэшан зилэ бзэджэшлагъэхэр зэрахъэх. Ахэм язекlyakлэ къэзыгъеуцун зылтэкышт закьюу тиээр щынэгъончэнүүмкэ федераль энэ къулыкүм илофышлэхэр ары. Ау мэштым къаклохэрэм язекlyakлэ мытэрээзэ тывзегуца фэкэ, э Интернетым мыхъун къэбарьхэр къырагъэхъягъэу зытлэгъукэ аш фэдэхэм тываалэ атэтэдээ. Ахэр мэштым къетэгъэблагъэхшэ тадегущылэ, гьогу пхэндж төхье зэрэмхьүүщхэр агурытэгъяло. Джыри ээ къесэло, радикализмээ тэхьягъэхэр къыхэбгъэшынхэр зэрэмпсынкээр, сыда пломэ ахэр шъэфэу мэзекloх, тиди зыкышихагъэшырэп. Ахэм язекlyakлэ терроризмээрэ экстремизмээрэ яидаэлогие изын яхьчон шилтэгээ цагал Асмат

кэхэр шъхъарытупщ хъунхэм фэлорышлаа. Арышь, пүнгэйэм ыльэнъюкіе Урысыем чэнэгэшко ышыгъ. Патриотизмэм Урысыем щыпсэурэ лъепкъхэр зэкіери зэрилхынхэ ыльэкыщт, къэралыгъори нахь ыгъэлытэшт. Лъепкъэу тызыщицыр, тичыгу шу зэрэтльэгъухэрэм фэдэу тызыщипсэурэ Урысыеми тыфэшьыпкъэн фае. Динэу тылэжырэм, лъепкъэу тызыщицым емыльтыгъэу, Урысыем ицынфэу зэрэштыр ныбжыкіем ышлэу, ригушхоу пүргээн фае.

— Амьдэрэ террористиче-
скэ организацеи ИГИЛ-м ныб-
жыкабэ щытыухъумэн тльэ-
кыгъ, ахэм яептлыкіләхэрэ зэ-
блахъунхэ алъэкігъ. Непэ
быслымэн ныбжыкіләхэм
яакыыл нахь уцугъэ хъугъэ,
— ело мүфтиим игуадза.

Непэ дин лъяпкъ зэфэшьхъафхэм ялыклохэм мурадэу ялэр лъяпкъ ыкли дин экстремизмэр тикъэралыгъо имылтыным, ахэм алтапсэ кызышижьеэрээр зэхэфыгъэним, гумэкынгъоу къеуцуухэрэр дэгъэзижьбыгъэх зэрэхүүтштим фэлорышэнхэр ары. Обществэр терроризмээр зэрэпэшүеклошт шыклоамалхэр непэ кызынэсыгтгэми щылэхэт. Арыш, пастури зэжстук син хотогдуулсан хосуу фас

— Диндэлэжъяап!эр изакъюу терроризмън мөбийн ыльэкъынштэп, — elo Азмат. — Хэбзэ күулыкъухэм, диним ыкъи культурэм ялофыш!эхэр, шлэнгъэллэххэр зэкъотхэу экстремизмэ ыкъи терроризмэ ниншанэ зи!э бзэджаш!эхэм апеуцужхъэмэ, къэгъэлъэгъон дэгъухэр ти!ещтых. Къохъяап!эм къикъырэ идеологиян мылькур, жъалымыгъэр, экстремизмэр, укын-хъунк!энир зыльапсэм тихгъэгү пэуцужыннымк!э куячэ илэн фае. Ашк!э испльам диним уасэ зыфишырэ лъэныкъохэу культурэр, гушъхъэбанигъэр, цы-фынгъэр йаубытып!э ти!ынха фае

МЭШҮҮТҮМ ИШЛҮН ҮКІМ ФЭКІО

Меценатхэм ямылькукэ, джащ фэдэу Адыгэ Республикаем ыкчи Пшызэ шъольыр ашыпсэурэ быслымэнхэм я Диндэлэжъаплэ илэпышэгъукэ къаджэу Кошхъаблэ игупчэ мэштыкэ щашы. Мы мафэхэм ехъулэу тофшэнхэр ыклем фэклох.

Мэштыкылэм метрэ 30 ильэгэгэй эзэнэджэлтийн хэт, нэбгэрэ 1000 чэфэшт. Нэклэмээ мазэм икъихьагүум ехүулэу аркызыэуахын гухэль я. Пэшорыгъэшьеу кызыэральтыагъэмкэ, 2022-рэ ильэсэым мэлыльфэгүум и 1-м тыгъэр зыкъуахъэкэ нэкламазэр рагъэжьэнэу ары.

Адыгэ Республикаем ыкы Пшы-
зэ шъолъыр ащыпсэурэ быслъы-

мэнхэм я Диндэлжэяап!э кызы-
зэритыгъэмк!э, зэк!элтыклоу мэ-
фитфым ашыре нэмазым, бэрэ-
скэшхо ык!ын пчыхье тэрауихь
нэмазым анэмьк!эу мэштийм
къак!охэрэр исламым ишъэф-
хэм ашагъэгъозэштых, Къурланым
фырагъэджэштых, урокхэр, лек-
циехэр афызэхашштых.

Мыш фэгъэхыгъэу мэзаем и 9-м Кошхаблэ Ѣыпсэурэ быс-

льымэнхэм ядин организацеу «Дин Хасэ» зыфиорэм зэхсэгтэй оо илагъэм аш щитегүүцүүлэхэдээ. Джааш фэдээр кыткэххэдээрэ лээжжэм ислэх динимыкти Адыгэ хабзэм яшэххэе шъяа-хэхэр альзецкэхнэмкээ быслын мэнхэм я Диндэлэжжаплэрэ Адыгэ Хасэмэр зэрээдэлжжэхэе альзекицшт льэнхынхэе тохижуулбазэм хэлэжжагчийн атегүүцүүлэхэдээ.

Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр КИАРЭ Фатим.

Лъэпкъ проектхэр

Красногвардейскэ районым щагъэкІэжыыштых

УФ-м и Президентэу Владимир Путиныр кіещакло зыфэхъугъе лъэпкъ проектхэм ашыщэу «Шынэгъончъэ ыкчи шэпхъэшлүхэм адиштээрэ гьогухэр» зыфиорэм ишүагъекі Красногвардейскэ районым игъогу йахынту 2022-рэ ильэсүм агъецкІэжыишт.

Селоу Штурбинам екүрэ автомобиль гьогум изы йахъеу агъецкІэжыыштыр зы километрээрэ метрэ 200-рэ мэхъу. Ятлон нэрэр Адыгеим игъогоу мы ильэсүм агъецкІэжынэу агъенэфагъэхэм анах кыых. Ар селохеу Красногвардейскэмрэ Преображенскэмрэ азыфагу, километри 5-рэ метрэ 300-м ехъу. Зекімки мы ильэсүм ишишхъэу мазэ икіеухым нэс Красногвардейскэ районым игъогу километри 7-рэ метрэ 500-рэ икіеркіеу ашыжыишт,

сомэ миллион 72-рэ аш пэхуашт.

Ioшлэнхэр зэшлозыхыыштыр мы мазэм ыкіэм нэс зэнекъо-кыукі кыыхахышт. Теклонгъэр кыдээыхырэм асфальтыр ыгъекІэжыишт, гьогу гүнэнхэр зери-гъэфэштых, тамгъяу атетхэр зэблихүштых, зищикилагъэм тиритхэшт. Ioшлэнхэр зэрэ-зэшлухышт шапхъэхэр автомобиль гьогухэм я Гъэйорышла-пэу «Адыгэяавтодорым» кын-гъэнэфагъех.

Аш иотделеу гьогухэм яшын

ыкчи ягъефедэн фэгъэзагъэм ипащэу Роман Верзуновым кызызериуагъемкіе, 2025-рэ ильэсүм нэс шъолъыр мэхъанэ зиэ гьогу республикэр зэлп-зычирэм ипроцент 60-м кын-шымыкіеу шапхъэхэм адиштэу шыгъэнхэр лъэпкъ проектым кыдыхэлъытагъ. Гьогухэр гъэ-цекІэжыгъэнхэм имызакъоу, ахэм якъызэтегъэнэн пшъэ-рыль шхъаляхэм ашыщ. Аш фэші мы ильэсүм хыльтээзэшэ автомашинэхэр зыщечищт системиту республикэм щагъе-

пышт. Тумэ язырэр Красногвардейскэ районыр ары зэрэтыштыр.

Мы муниципальнэ образование мыгучыццый материалхэр кызыщычахэу чыпілэ пчыагъе ит. Ахэр зыехэм нахыбэу мыльку аугъоиним пае, хылытээзэшэ автомашинэхэр шапхъэхэм ашлокіеу зэрарагъеу-

шъэхэрэр хэтки шъэфэп. Аш фэші «Адыгэяавтодорым» испециалистхэмрэ ГИБДД-м инспекторхэмрэ ахэм нах тэрээзү зыщалыпльэштхэ чыпілэ кыыхахы. Автомашинэхэр зыщечищт системэхэр загъеуцу-рэм ыуж шапхъэхэм ашлокіеу зыушъэхэрэм пшъэдэкыжэ зэ-рахыштим ю хэллэп.

ПсэупІэхэм яшын

УФ-м и Президентэу Владимир Путиныр кіещакло зыфэхъугъе лъэпкъ проектхэм ашыщэу «ПсэупІэр ыкчи кыэлэ щылакіэр» зыфиорэр пхырышыгъэним пае аштэгъэ федеральнэ проектэу «ПсэупІ» зыфиорэм кыдыхэлъытагъэу Адыгеим 2030-рэ ильэсүм нэс псэупІэ квадратнэ метрэ миллиони 2-рэ мин 745-рэ щатынэу агъенэфагъ.

АР-м псэолъэшыннымкіе, транспортнымкіе, псэупІ-коммунальнэ ыкчи гьогу хызметынкіе и Министерствэ кызыэрэщаугъэмкіе, икыигъе ильэсүм квадратнэ метрэ мин 307-рэ республикэм щатыгъ. Аш щыщэу квадратнэ метрэ мини 103-р фэтэрибэу зэхэт ун, квадратнэ метрэ мин 204-р унэе псэупІэх. Зы нэбгырэм квадратнэ

метрэ 0,66-рэ тельтигъэу мэхъу. Мы ильэсүм квадратнэ мин 328-рэ республикэм щатынэу агъенэфагъ. Министерствэм кызыэрэщаугъэмкіе, щылэ мазэу kуагъэм квадратнэ метрэ мин 92-рэ атагъ. Аш щыщэу 39-р унэе псэупІэх, квадратнэ мин 53-р фэтэрибэу зэхэт унэх, зекімки 10 мэхъу.

Мы уахтэм республикэм

ипсэолъэш бэдзэршыпіе хызметшлэпіе 38-рэ щылажьэу ары Министерствэм тызэрэцигъэп-загъэр. Ахэм фэтэрибэу зэхэт унэхэр агъеуцунхэу фитынгъэ зэрялэр кызыуушыхатырэ тхыль 53-рэ аратыгъ. Аш фэдэу уни 129-рэ ашыщт, ар квадратнэ метрэ мин 606-рэ мэхъу. Кыихгъэ 2022-рэ ильэсүм щыублагъэу 2025-м нэс агъеуцунхэу пілтэе я.

Пенсиехэмкіе фондын къеты

Тхыльэу птыгъэм узэрэлтыпльэштыр

2022-рэ ильэсүкіеу кыихагъэм ишылэ мазэ и 1-м кызыублагъэу УФ-м Пенсиехэмкіе ифонд и Кыутамэу АР-м щылакіе ахъщэ тынэу, компенсациеу е пособиеу цыфхэр социальнэу ухуумэгъэнхэмкіе учрежденихэм нахыпекіе атыщтыгъэхэр ыгъэнэфэнхэу кыфэгъээжыгъэ хуугъэ.

Аш ыпеккэ пособиер кызыу-факъоштыгъэм банкым ирекви-зитэу ытыгъагъэхэмкіе тапэккі кыыфакъошт. Икіеркіеу лъэп-тхыль атыжын ишыклагъэп. Джи фагъэнэфэнэу аш фэдэ

фитынгъэ зиэ хуугъэхэм Пенсиехэмкіе фондын икүлүкьюу цыфхэм яфено-фашлэхэр афэзий-тэцакіхэрэм зыфагъэзэн фое.

Лъэу тхыльэу ахэм атыгъэр зынэсыгъэм Зыкі гупчэм щы-

кіэупчлэнхэ алъакъышт. Телефоныр: 8-800-6-000-000. Джащ фэдэу УФ-м Пенсиехэмкіе ифонд и Кыутамэу АР-м щылакіе ахъщэ тын кызыуфакъошт. Телефоныр: 8-800-6-000-000. Джащ фэдэу УФ-м Пенсиехэмкіе ифонд и Кыутамэу АР-м щылакіе ахъщэ тын кызыуфакъошт.

Шыгуу къэтгъекІыжызыгъу тишихэрэр:

сабый зиэу ювшлапэм лу-мытхэр;

радиацием иягъэ зэригъэкы-тэхэр;

реабилитацием кыхиубыт-гъэхэр;

секъатыгъэ зиэу, кілэццы-клюхэри зэрахэтхэу, ипсауны-гъекіе ишыклагъэу автомашинэ зэзгъэгъотыгъэхэр;

дзэм къулыкъу щызыхъэу, ахэм яунахъохэм арысхэу Пенсиехэмкіе фондын епхыгъэу ахъщэ тын кызыуфакъошт.

Социальнэ іэпілэгъюу Пенсиехэмкіе фондын фэгъэзэжыгъэ хуугъэхэр аш и интернет нэклубгъюу http://pfr.gov.ru/grazhdanam/mery_poderzhki зыфиорэм щызэжъугъэшлэн шульэкъищт.

УФ-м Пенсиехэмкіе ифонд и Кыутамэу АР-м щылакіе

Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр ХҮҮТ Нэфсэт.

ШУЛЬЭГҮҮНЫГЬЭМ ИМЭФЭКІ

Хабзэ зэрэхүүгъэу, ильэс къэс мэзаем и 14-м шу зэрэлэгүүхэрэм (День святого Валентина) я Мафэ хагъэунэфыкы. Шъхадж ильэпк ельтыгъэу мы мафэр хегъэунэфыкы, адрэ мафэхэм афэдэу зылтыгъэу зыгъэмэфекіхэрэри, ар къафэмыгъесыжъэу ежэхэрэри щылэх.

Анахэу ныбжыкіхэр ары ар зимафэр, гушом зэрихэхэй къеагъагъехэр, шархэр, шухафтынхэр айыгъхэу урамым бэрэ тапэ къышефэх. Джаш фэдэу язэфыщытыкэ къизыотыкыра гүшүүхэр зытетхэгэе нэпэе-

щегъэжьагъэу «валентинкэхэр» зэратыжых.

Адыгэ Республиком мы мафэр нахыбэмкэ зыгъэмэфекіхэр ныбжыкіхэр ары. Ныбжэ зицэхэмкэ ар нэмык мафэхэм афэд. Сыда пломе,

кокі э тэрэз ахэльян, шъхъеклафе зэфашыжын зэрэфаар ары. Ижыкэ тхэлэгыгъэр непи туухумэн фае.

Непэрэ мафэм ныбжыкіхэр нахыбэмкэ телефонкэ зэдэгүүшүүх, Интернеткэ зэфэтхэжых. Кызызэрэшгээ ныбжыкэ пчагъэмэ нэуасэ зыщызэфхүүхэхэмкэ узяупчыкэ, интернеткэ тызэфэтхагъ ало. Бэрэ къыхэкы тиадыгэ пшэшэжьыхэр нэмык лэпкхэм къахэкыгъэ клалхэм адаклохэу, нэмык къэралыгъохэм клюжхэу. Ижырэ лэхханым тиньжыкіхэр зыщызэрэлэгъущыгъэхэр джэгүхэр ары. Клалэм пшэшэжьыер ыгу рихыгъэмэ, къерхан ар рион фитигъэп, ишъеогъухэр игъусэхэу ыдэжь

Адыгэхэм сидигъоки язэфыщытыкэ къызхагъэшэу щытыгъэп. Сидигъоки адигэ хуульфыгъэмрэ бзыльфыгъэмрэ азыфагу ильыр къагъэлъагъо щытыгъэп, нэмыкхэр щытхэу зэпплыщыгъэх, зэдэгүүшүүхэп, нэмыклоу альтиштыгъэп, ишъеогъухэр итгэхэвчийнхэе.

пльхэр зэратыжых. Шуульэгүүныгъэм и Мафэ тамыгъэу фэхүүгъэр гум исурет.

Мы мафэр зэрэднау щыхагъэунэфыкы, ау Урысыем башлагъэп зыщырагъэжьагъэр. Нэмык цыиф лэпкхэм афэдэу ар адигэхами къахэхьагъ, аш ехулэу юфхъабзэхэр зэхажэх, шу зэрэлэгүүхэрээр зэфэгушлох. Мы мафэр хагъэунэфыкы зыкэхүүхэй къэбарэу пылыр зэтэрголотыкы.

Тхыдэм къызэрэшиорэмкэ, лэш! 16-кэ узэкэлэбжэхэм, Италием икъалэу Терни шэнгэлэхжэй, дин пащу Валентин щыпсэүштыгъ. Рим ипачыхаагъэу Ятлонэрэ Клавдий идзэхэм ахэт клалхэм къашэн фимытхэу унашю къидигъэкыгъагъ. Унагъор, бзыльфыгъэхэр, сабыйхэр лыхэм заом пэриоху къащыфэхүүх ары ежь зэриощтыгъэр. Ау Валентин шу зэрэлэгъурэ ныбжыкіхэр гъэбыльгъэкэ зэгүйтхэхэу ригъэжьагъ. Зэфэгубжыгъэхэр зэригъешүүжыщыгъэх, шуульэгүүныгъэм фэгъэхыгъэх, усэхэр афитихыщтыгъэх, фэльэкыщтымкэ ишүаагъ аригъекыщтыгъ. Аш фэдэ юфхэм зэралытхэм къыхэкыкэ, Рим ипачыхаагъ Валентин ыгу къебгъагъ ыкы ышхъэ паригъеупкынэу унашю ышыгъ.

Валентин хялпым ипащэ ишшашь шу ыльэгъугъ. Заукыгъ тухьтэр къесынкэ зы мафэ илэу ишүүльгъу къызыщыриотыкыра тхыгъэ пшашьем къыфигъэнагъ ыкы ычлэгъикэ ыцэл китхэжыгъ. Валентин заукын ылж пшашьэр тхыгъэм еджагъ. А мафэр 269-рэ ильэсэм мэзаем и 14-р тэфагъ. Ильэс заулэ тэгъигъэу римскэ Папэу Геласиус мэзаем и 14-р Валентин и Мафэу ыгъэнэфагъ. Аш къы-

Непэрэ мафэм ныбжыкіхэр нахыбэмкэ телефонкэ зэдэгүүшүүх, Интернеткэ зэфэтхэжых. Кызызэрэшгээ ныбжыкэ пчагъэмэ нэуасэ зыщызэфхүүхэхэмкэ узяупчыкэ, интернеткэ тызэфэтхагъ ало.

Казбек, ильэс 35-рэ ыныбжь:

— Адыгэ унагъо сыкъихуягъ, адигэ чылэ сыцаплуу. Сянэ-сятхэм шуульэгъуныгъэу азыфагу ильыр къызхагъэштыгъэу адэслэгъуыгъэп, джааш фэдэу зэхъонхэу зэхэсхыгъэп.

шухафтынэу къаратыгъэхэр зэрэгэльэгъуухэу сэлэгъу. Кызызэпльэкыгъо уимыфээзэ ныбжыкіхэр maklo, тистудентхэр чэфым зэрихэхэй зысьлэгъукэ сэгушо.

Аминэт, ильэс 25-рэ ыныбжь:

— Бэмэ мы мафэр агъемэфекірэп, ау сэ уасэ зиэ мэфекіе сэлэйтэ. Гуфэбэнэгъэ зэфызиэ ныбжыкіхэм зэфыщытыкэ дахэу азыфагу ильыр джыри зэ къыхагъэштынам мы мафэр фэлорышэ. Сэри мэфекім сигуапэу сежэ.

Аслылан, ильэс 28-рэ ыныбжь:

— Мэзаем и 14-р нэмык мафэхэм атекіу слытэрэп. Мыр бзыльфыгъэхэм нахь хагъэунэфыкіхэр къысцэхь. Адыгэхэм мыш фэдэ мэфекі ялагъэп.

Фатим, ильэс 17 ыныбжь:

— Шуульэгъуныгъэм имэфекі мафэр зэпшэшэгъухэм тежэ. Хабзэ хуульгъэу, тиеджэлээ чэхъэгүү дэжь мы мафэм къемланэ тэгъэуу. Гуфэбэнэгъэ зэфызиэ клэлэдэжаклохэм гүщээ дахэхэр зытетхэгъэ открыктхэр аш радзэх. Нэужым тхыгъэхэр къирахыжых, зыфэгъэхэр зытетхэгъэхэм алъагъээсжых.

Сусани, ильэс 40 ыныбжь:

— Синьжыкіхэр мы мафэр игъеклотыгъэу тишолььр щыхагъэунэфыкыщыгъэп. Мэфекі гъэнэфагъэу слытэрэп ыкы сежэрэп. Ау мэзаем и 14-р аужыре ильэсэм нахь агъэмэфекіу аублагъ. Сэ мэхъанэшко есмытми, мы мафэм ныбжыкіхэр чэфым зэрихэхэй, къэгъагъэхэр алыгъэу урамым рицлохэу зысьлэгъукэ, сигуапэу сяплы. Сиклалхэм хагъэунэфыкы, шухафтынхэр къащэфых, ежхэмий алыгъэу къеклохых.

ДЕЛЭКЬО Анет.

ТекІоныгъэшхом ия 77-рэ ильэс ипэгъокI

Мамырныгъэр тфиухъумагъ, шІэныгъэм тыфищагъ

**«Мамырныгъэр — ды-
шъэм нахь лъапI»**

Гуշылжъ

Мамыр огур къаргъоу, щыла-
кэр тынчэу, Хэгъэгум гупсэ-
фыныгъе ильэу, цыфхэр зэрэ-
льытэ-зэфэсакыжхэу, якіссе
юфым агуру алэрэ еклоу щыл-
хэмэ, сабый цыклюхэр дахэу,
узынчэу къэххүхэмэ, унагъом-
ре къералыгъомрэ пытэу зэрэ-
лыгъхэмэ — аш нахь насыпы-
шугъэ хъужырэп.

Сэ сшхъэкэ сыкъызхэху-
хъэгъе уаххэтэр джащ фэдагь.
Тикъэралыгъо ыкIи тицыфхэм —
тянэ-тятэхэм, тинэн-татэхэм
анэ кIэкыгъэр багъеми, тэ, за-
лотэжьгэе лъэхханым икIэл-
цыклюхэм, зы бжыгъе цыклю
горэ ошьогу, чыгуи, цыфыгу-
ми ательигъеми хэшыкI афы-
тилаагъэп — тысабыгь. Ильэсил
сыххуи, йоныгъом и 1-м, сята-
сане ыыгъэу, Мамыргэ ублэ-
пIе еджепIе цыклюу къоджэ
гупчэм итим сизерицэгъагъэр,
алэрэ партым сидесэу урокыр
зэрдгээжэгъагъэр непи сци-
гъупшэрэп. Пшьешэжъыхэм
цы джэнэ шхомчышу зэтедза-
гъехэу пшьепIе фыжь зилемхэр,
шъэжъыхэм гъончэдж-джэнэ
зэпиль тщыгъыгъэх. Еджко
шъуашэр хабзэу щытыгь, дэгъоу
теджэнэр типшъэрлыгъ.

Сиапэрэ кIэлэегъадж

СабыимкIе зынахь лъапIе
щымыIэр ны-тихэр ыкIи шы-шы-
пхуухэр арых, ау ахэм къагоуцо
алэрэ кIэлэегъаджэр. Аш уенгъ,
уелэжъы, уегъатх, ургъаджэ,
сурэт уегъашы, дунай гъешэ-
гъоныр емьязыцжэу мафэ къэс
къыпфыреотыкIи. Сыдэуштэу
пшыгъупшена пIэ ыыгъэу гу-
щылжэху «нан», «Родинэр», «ма-
мырныгъ» зыфлохэрэп алэрэу
озгъэтхыгъэр, пычыгъо-пычы-
гъоу, таутупшыхъагъэу укъеджэу
уезгъесаарь?

Сиапэрэ кIэлэегъаджэу си-
щылжэхы щыщ шыпкъе хъу-
гъэу, сыгу къинагъэр Ордэн
Дзэгъашт Хусен ыкъор ары. Сэ
алэрэ классым сизэклом, ар лы
хэкютэгъе хъазырыгь. Фэдэу
цыф шыбэ, зыпкь ит, шэнышо,
акылыши цыф ыкIи кIэл-
эегъаджэ щылагь Iоу сшэрэп.

Ильэси 4-у ублэпIе еджапIем
тызычээсигъэм, аш зы гушил-
ые ыжэ къидекыгъэу зэхэс-
хыгъэп, нэххойрэ Iедэбышхо-
ре зыхэлтигъэ егъэджеагъагъ.
Ышээрэм гууни-нэзи илагъэп:
урокыр икласэу зэрэхишэрэм
пае, псым фэдэу чьэштигъэ,
тышшыцтигъэп, тээшшыцтигъэп.
Классым исыгъе кIэлэеджэкло
пчагъэр къэсшэжыпэрэп, ау
нэбгырэ 30-м тIэклү шлокыцтигъ,
а лъэхханым адыгэ унагъо
пэпчь сабыибэ апүштигъ. Тэ-
ри, тянэ-тятэхэм, сабыитф —
пшьешшитфуу тырялагь, сэ ахэм
санахыкагь. Сята нэфынэ кыз-
димыльэгъоу алэрэ классым

щегъэжьагъэу я 8-рэ класс ужым
педучилищым сизычахъеми, ар
дэгъу дэдэу къесуухи, Адыгэ
къералыгъо институтым филоло-
гиемкIе ифакультет очнэу си-
щеджэ зэххуми, мышшыжкэу
ренэу сауж итигъ, къысфегу-
мэкIе бэрэ къыслыкIоштыгъ,
емызэшыжкэу.

Сиапэрэ кIэлэегъаджэу Дзэ-
гашт Хусеновиичмэр сятаэрэ
зыгорэущтэу зэфэзгэдэшты-
гъэх. Аш дэжьым хэгъэгүр хъа-
забэу зыжэтигъ, зэож шуцэм
цыфхэм къинэ щальэгъугъэр,
лыпсыр псхыбуу зэрэшчыца-
гъэр, хэкюдагъэр зэрэбдэд-
гъэр (миллион 26-у къызэра-
ллыгъэр) сидым фысигъешэ-
нныгъа?! Ау гъаше зыгъешла-
гъэу, бэ зынэ кIэкыгъе сикIэ-
лэгъаджэу Ордэн Дзэгъаштэ
сятаэрэ гукIэгъу-шулаагъуу щы-
лэнныгъэм фырлаймкIе зэрээ-
фэдэхэм гу лыстэштыгъ.

Алэрэ кIэлэегъаджэр ары
кIэлэцыклюм гукочицэпкэ лъапсэ
еэзгэгъотырэр, етланы ар ышь-
хъэкэ цыф къебзэ дэдэу, хэ-
гъэум, цыфхэм, ильэпкэ паемэ,
зэмьблэжьытхэм ашыщэм.
Тикласс ис пшьешэ ыкIи кIэлэ-
цыклюхэр зэкэ Дзэгашт Хусе-
нович зэфигъадэштыгъ. Еджакло
пэпчь зы шулаагъэхагъэ горэ
зэрэхильгъаэрэ магуащэу,
тIэхэр орэдым фэдэу къыло-
штыгъ. Дэгъоу еджи, нахь жа-
жъеу къызгурлыу, дысыгъэ
хэмьльеу, зыпкь итэу, къытф-
сакъеу, тиухумеу, сыххат едж-
гу пэпчкIе тшлэрэм хигъахъо-
мэ, зыкъытигъэтиймэ шоигъоу
аш юфышо къыддишагъ. Пред-
метэу зэдгашэхэрэм ямыза-
куоу, урокым хэмьхэрэ сыххат
горэхэр къызфигъэфедээ, си-
алэрэ кIэлэегъаджэ адыгэ пшы-
сэхэм, тхыдэх, къэбарыж-
хэм бэрэ тахигъедалоштыгъ. Ты-
макъэ Iоу, къеджакIем нахь
фэлазхэм, тыкыдишти, ахэм
такыригъаджэштыгъ.

Дзэгашт Хусенович кIэлэегъэ-
джэ инэу зэрэштигъэм ищис,
къытэшэкIыгъэе дунаим иззех-

лъыкIе-гъэпсыкIе фэгъэхыгъэ
шIэнныгъэхэр къызэрэтийтишты-
гъэр. Ныдэлъфыбзэр тхэлэлтэу
инэу, пшыгъупшэ мыхъущтэу
ылтытэштыгъ. Сиапэрэ кIэлэ-
егъаджэу Ордэн Дзэгъаштэ шIэн-
ныгъэхшорэ егъэджэкIе-гъэсэ-
кIе амалышхорэ IекIэлтигъ. Ау
ежь ышьхэхеу эхыилагъэу «мыр-
шигъагъэ, мөш сышылагъ» ылоу
къыхэкIыгъэп. КIэлэегъаджэ
шыпкъаагъ ыкIи иныгъ. Ильэс-
бэхэм ригъэджаагъэхэм, сэри,
сиклассыгъэхэри таизэрахэтэу,
цыфыгъэ гъогум тыришагъэхэм
ацэкIе «Опсэу, ти КIэлэегъадж!»
етэо, шхъащэ фэтэшы.

Зэошхом хэтыгъ, ТекІоныгъэр къыгъэблэгъагъ

Мэфэ ошьуапщэхэм зэо жа-
лымым итыркьюхэр, къыфыра-
гъашэу, узыштигъэх, ау Ордэн
ДзэгъаштэкIе анахь мэхъанс
зилаагъэр, хэгъэгүр ицыф лъэлкэ
зэфэшхъяфыбэр зыч-зычэгъэу
зэгоуцхи, заом нэлэт зэрэра-
хыгъэр, ТекІоныгъэр къызэрэ-
дахыгъэр ары. Мамырныгъэр,
шхъафитныгъэр тиеу, гупсэфэу

тылпъэн, теджэн, тыщиэн амал
тиэу Хэгъэгу зэошхом тыкы-
зэрэлжыгъэр насыпышхуу
ылтытэштыгъ.

Ордэн Дзэгъаштэ Хусен
ыкъор йоныгъо мазэм и 15-м
1918-рэ ильэсийм Шэуджэн рай-
оным ит къуаджэу Мамыргэ
къыщихъу. Ицыклюгум къы-
щегъэжьагъэу тхылтыр икласэу,
шIэнныгъэм зылтишэу щытыгъ.
КIэлэегъаджэ сэнэхъатым кIэ-
хъопсыштыгъ. Мамыргэ гурыт
еджапIем классиблыр къызы-
щеухым, Мыекуулэ къакуу,
Адыгэ педучилищым чIэхъагъ.
1939-рэ ильэсийм ар къуухыгъ,
мээз заулэ нахь Iоф ымышла-
гъэр, ыныбжыкIе къытефэу, Дзэ-
Плыжыгым ашагъ. Къулькыур
ыхызыз мамыргэ кIалэр лъэ-
сайдэз училищэу къалэу Тамбов
дэтыгъэм еджакло агъэклиагъ.

Хэгъэгу зэошхор къызежэхэм
фронтын Iухыгъ, ротэм икоманд-
ир игудзэу Ордэнэр агъэна-
фэ. Зэошхом икъежьэпIе уаххэтэ
тикъералыгъокIе анахь къин
щечыгъоягъ.

Ордэн Дзэгъаштэ «Орловскэ-
Брянскэ операциекIе» зэджэгъэ-
хэ зыкъеухъумэпIе заоу 1941-рэ
ильэсийм Брянскэ фронтын шы-

лагъэм хэтыгъ. Я 50-рэ, я 3-рэ
ыкIи я 13-рэ дзэхэр зы шьольыр
итхэу брянскэ-калујскэ ыкIи
орловскэ-тульскэ лъэнъыхъом
апэулыгъэх. Ау, йоныгъом и
30-м, фашистыдээ купышхуу
«Центр» зыфилорэр къатеку-
тэу фежьагъ. Мы чыпIэм зэ-
пэуцужу пхэшэ дэдэхэр щыкую-
гъэх, тидзэхэр гъэрэу щаубыты-
гъэх. Дзэгъаштэ уIэгъе хыльз
тэльэу ахэм ахэфагъ. Ар зип-
щэгъэ пулемет ротэри, ар зы-
хахъэштыгъэ дээри гъэрэу фа-
шистхэм заубытхэм, зэбгыра-
ших Германием ратэхъагъэх.

Нэмыцхэм гъэрхэр зэхадзы-
штыгъэх. Апэу джуртхэр ах-
ащыхэти, аукыштыгъэх. Адрэхэр,
хъэр псашиб арагъашэу, ла-
герхэм ашыгыгъэх. Дзэгъаштэ
нэмыц лагерым щаубыгыгъэхэм
зэу ашыщыгъ. 1944-рэ ильэсийм
тидзэхэр Германием ичыгу
зэхъэхэм гъэрэу къалакахыжы-
гъэхэм адигэ кIалэр ахэфагъ.
Ау лъэхханым унашо щылаагъ
нэмыцхэм гъэрэу алыгыгъе ти-
дзэкIолхэр штрафбатым хатхэ-
хээз агъэзенхэу. Анахь чыпIэ
шынагъохуу ыкIи хыльзэхэу
зэуапIэм илхэр арых ахэр зы-
дагъакIоштыгъэхэр. Джащ щы-
сэтихыпIэу зыкъызшигъэльагъо-
кIэ, хъакъеу илагъэр зытыри-
хыгыгъэкIэ альтиштыгъ.

Ордэнэр чыпIэ хыльзэхэм
ащыэуагъ ыкIи ятлонэрэу къа-
улагъэу фронтын къыуащыгъ.
Елзэхи агъэхүжыгъ. Германи-
ем ичыгу щызаозэ ары ятлонэрэ
улагъэр къызитыращагъэр. Иллы-
гээ-цыфыгъи, идзэкIолхэр тхэл-
ланы ар зыкIи япцыжыгъэп,
зэо мэхъаджэм ѿшытагъэп, ыгу
рихыгъэп. Дзэгъаштэ зэрэофи-
цирыгъэр, Хэгъэгу зэошхом
ифронт зэфэшхъафхэм аlyтэу
зэрээуагъэр, фашистхэр зэхэ-
кыутэгъэнхэм пae фэлээкышиш-
тишээшагъэр идээ билетрэ аш
игүсээ наградной тхыль цыклю-
рэ къаушыхъаты. Хэгъэгу зэо-
шхом иорденэу I-рэ шулааш-
зилрэ ыкIи медалэу «За победу
над Германией» зыфилорэр къы-
фагъэшшошагъэх. Щэх хэльз,
мамырныгъэр тфиухъумагъ, Тек-
Іоныгъэр къыгъэблэгъагъ.

Зэо ужым Ордэн Дзэгъаштэ
икъуаджэ къыгъээзжы, ежь
исэнэхъаткIе бэрэ Iоф ѿшыагъ.
Пенсием оклофекIе Мамыргэ
гурит еджапIем ѿригъэджаагъэх.
КIэлэегъаджэ дэгъум ыгъэса-
гъэхэм янахъыбэм непэ ашьэрэ
гъэсэнгъэ я, Адыгэ Республи-
ликэм ичыпIэ зэфэшхъафхэм
ящитху арагъалозэ, Iоф ашашэ:
врачах, инженерых, кIэлэегъаджэх,
агрономых, журналистых, шIэн-
ыгъэлэжых, цыф зафэх.

Офицерыгъэу, зэошхом им-
шюжэлэхээхээх, зыкъеухъафхэм
мамырныгъэм, шхъафитныгъэм,
ТекІоныгъэм афбэнагъэу, гъэ-
сэнгъэ гъээхээхээх, зыкъеухъа-
фхэм езыгъэгъотыгъэу Ордэн
Дзэгъаштэ Хусен ыкъом ыцэ-
шукIэ адигэ лъэпкын ыгу
ильыш.

МАМЫРЫКЬО Нуриет.

Искусствэр — тибаниыгъ

Къашъор псэм къышежъэ

Адыгэ къашъохэр дахэх, ятарихъ тьашэм чыжъэу хэхъэ.

Лъэпкъ пэпчъ къашъо ил. Тэ, адигэхэм, анахъэу къахэдгъэшыре къашъохэр лъэпкъ искусствэм пытэу хэуцуагъэхэу тэлтытэ. «Зэфаку», «Удж», «Испъамый», «Зыгъэлъат» зыфэплоштхэр, нэмыххэри дунайим щашхэ.

Уахтэр псынкэу лъэкъуатэ, щыэнныгъэм зэхъокыныгъэхэр фэхъух. Ареу щитми, лъэпкъ къашъохэм ядэхагъе къыкличырэп, лъэхъаным диштэу лъэкъуатэх. Пынинэ макъэм ekloy, ыпкъ ишигъэу къешъуакор уджы зыхъукэ, гур зыфещэ. Къашъом лъэпкъым щыэнныгъэм къышникүгэ тьюогъ къеэлъагъо. Лъэпкъ шэн-хабзэхэр къизылтыкъэхэр къашъохэр къелэцыкъухэм, ныбжыкъэхэм нахьышлоу ашиэнхэм фэш егъэжэ-пэшшухэр тшыгъэхэу тэлтытэ.

«Лъэпэтетыр» ашЛогъэшЛэгъон

Ижыре шыашъэ къашъо «Лъэпэтетыр» ишигъыкъе гъешЛэгъону хэтлъагъор бэ. Пшашъэхэм апкъхэр ишигъэхэу, лъэпэтетхэм занкэу атетыху къешъох. Къешъуаклохэм кэ ар йашхэп.

Ансамблэу «Сэлам» зыфиорэм хэт пшашъэхэу ильэс 12 — 13 зынбжъхэм «Лъэпэтетыр» пчэгум къышашызэ, гумэкигъохэр зэпаачих. Къашъом купкэу илэм гукъэ лынен.

сыхэээ, псэ къылагъакэ, тамэраты...

Къашъом игъэуцун юф къызэрыкюу тлъитэрэп. Художественнэ гъэпсикэу ишшыр къыхэгъэшыгъэнэм пае лъэпкъ искусствэм ятарихъ, лъэхъанэу тьыхъэтэм гукъэ уакъыпкырэкы. Лъэпэтетхэм теплъэу яшшыр, ягъэпсикэ зыфедешшыр апэу тынаэ зытэйдзэхэрэм ашыщых.

Лъэпэтетхэр ансамблэм фэтшынхэу зетэгъажэем, тисабийхэм янэятахэр йэпилэгту къытфэхъугъэх. Юфшаплэм къызыщашихэм, лъэпкъ тхыпхэхэмкэ сурэтэшихэм агъеклэрэкагъэх. Лъэпкъ гушысэу хальхагъэм адигэхэм ятарихъ нахь куоу хуещэ.

ЧыпIэу щыриIэр

Лъэпкъ къашъо «Лъэпэтетыр» тиансамблэ чыпIэ хэхыгъ щыриIэ зэрэхъугъэм къалэхэри, пшашъэхэри ыгъэгушуаъхэ.

Къыткэхъухэрэ лъэхъам лъэпкъ искусствэм еплъыкъе фыръяэм мэхъэн ин етэти. Тарихыр нахьышлоу зэрагъашэ ашоигъоу къелэгъаджэхэр упчэхъэгъу зэрашыхэрэм тэгэгушо. Лъэпкъ искусствэр бай дэдэу зэрэштийр тикъэшъуаклохэм къагурэло, фольклорым нахь зыфаачи.

Адигэ шуашэм, лъэпкъ къашъохэм ятарихъ пэсэрэ лъэхъа-

ным къышежъэ. Ядэхагъэ Къэрэшэ Тембот, Мэшбэшэ Исхакъакъ, нэмыххэри тхаклохэм къырадотыкыгъэх. Орэдым зэрэхэлъэу, адигэ шуашэр тарихъ намысэу Кавказ ильэпкъхэм аштагь. Адигэ къашъом ыбзэ дахэ, гуриогъошу. Зы нэпльэгъукэ къешъуаклохэр пчэгум щызэгурэло.

Лъэшэу тифай тикъашъохэр ныбжыкъэхэм нахьышлоу зэрагъашшэнхэу, ялэпэлэсэнгъэ хагъэхъонэу.

Ны-тыхэм тафэрэз, якэлэцыкъухэр ансамблэм къышашашихэе ашоигъу. Къашъом къелэцыкъухэр еплих, щыэнныгъэм фегъасэх.

Мыекъуалэ игимназиеу N 22-м илашхэм, къелэгъаджэхэм, зэкэ гүусэ къытфэхъугъэхэм «тхашашуегъэпсэу» ятложы тшоигъу. Тызекъот-мэ тызэрэлъашыр щыэнныгъэм къышэлъагъо, лъэпкъхэм язэфышигъыкэ егъэпти.

2022-рэ ильэсыр Урысыем

щыпсэурэ лъэпкъхэм яискусствэрэ якультурнэ къэнэрэ я Ильэс. Къэралыгъ гъэпсикэ илэу Адыгэир зыпсэурэр мынгээ ильэси 100 мэхъу. Ильэсэу тьыхъэтыр хуугъэшагъэхэмкэ зэрэбайм имэхъанэ къыдурэло, лъэпкъ искусствэм зетэгъэушомбгу.

ТЕУЦОЖЬ Алый,
ЧЭТЫЖЬ Сим.

Лъэпкъ ансамблэу «Сэламым» ихудожественнэ пащх.

Кинофильмэхэр, щыэнныгъэр

Шъяплъ, зыжъугъэпсэф

Адыгэим икинотеатрэхэр ыкъи киноеплъыпэхэр «Пушкинскэ картэм» ипрограммэ техникимкэ епхыгъэхэу шыгъэнхэм фэш юфхэр къэхъум фэклох.

Лъэпкъ проектэу «Культурэм» къыхиубытэу ильэс къэс киноеплъыпэхэр зэтэрагъэпсыхъажых. Федеральнэ бюджетым къыхахызэ сомэ миллионы 5 юфшэнхэм апалаугъахъэ.

Киноеплъыпли 7-мэ ашыншэу 6-р мэзэе мазэм къыкъоц «Пушкинскэ картэм» ипрограммэ рапхынену щыт. Аш фэгъэхъыгъэ унашьо Адыгэ Республиком къультурэмкэ иминистрэу Аульэ Юрэ ышыгъ.

Коцхъэблэ районым лъэпкъ къультурэмкэ и Гупчэ, Красногвардейскэ районым икиноеплъыпэ, Адыгэхъалэ, Хан-

скэм къультурэм иучреждениехэм, икъоджэ Унэ, Тэххутэмькье районым ипсэуплэу Инэм икиноеплъыпэ, Джэдже районым икинотеатрэу «Родинэр», гъецэкэхъын юфыгъохэр заухъихэкэ Шэуджэн районым лъэпкъ къультурэмкэ и Гупчэ «Пушкинскэ картэм» ипрограммэ рапхынену.

Мыекъуалэ районымкэ Тульскэм къультурэмкэ ильэлкъ Гупчи программэм хагъэхъашт.

Мыекъуалэ дэт унэе кино-театрэхэу «Джой Ленд» ыкъи «Айко Синема» зыфиохэрэм улпэкъун юфыгъохэр ашэхъох.

Адигэ Республикэм къультурэмкэ иминистрэ иапэрэ гудээ Ольга Гавшинам къыгуагърайонхэм, къалэхэм якиноеплъыпэхэрээр программэм шэхэу зэрэхуцощхэр.

Билетхэр зэрэшщхэм, онлайн епхыгъэхэу юфыр зэрэлъагъэкотштэйм, нэмыххэри яхьылэгъэ зэзэгъыныгъэхэр къулыкъушэхэм зэдашых.

«Пушкинскэ картэмкэ» билетхэр ашэфынхэ альэкыщ мыш фэдэ фильмэхэм япльянхэм фэш: «Другое имя», «Последний богатырь», «Чемпион мира», нэмыххэри.

Урысыем щытырахыгъэ фильмын къагъэльэгъоцхэм якъыххэйн зэхэшаклохэр пыльых. «Пушкинскэ картэр» Урысыем икъералыгъо программэу

щыт. Ильэс 14 — 22-рэ зынбжъхэр хэлажьэх. Картэм зэклэмки 2022-рэ ильэсэйм ыуасэр сомэ мини 5. Аш щыщэу сомэ мини 2-кэ кинофильмэхэм япльянхэу амал я.

«Пушкинскэ картэр» Урысыем щыпсэурэ ныбжыкъэхэу ильэс 14

— 22-рэ зынбжъхэм къаратын фэш апзу атхынхэ фае. Интернетымкэ аш икъоу зыща гъэгъозэн алэкыщ.

Кином цыфир enly, искусство чыпIэ ин щырил. Фильмэ дэгъуухэм гъэзетеджъэр япльянхэу, кинор щыэнныгъэ щыщ хуунэу афэтэло.

САХЫДЭКЬО Нурбый.

Спортыр, пIуныгъэр

БэнапIэр ныбжыкIэхэм языгъесапI

ЯцIыкIугъом кыщегъэжьагъеу спорт бэнакIэхэм зафэзыгъесэрэ кIалэхэм кIуачIэр апсыхъэ, якулай хагъахъо. Сэнэхъатэу кыихахыщтым егупшысэхэзэ, щыIэнгъэм игъогу техъэх.

Адыгэ Республика м самбэм-кIэ испорт еджапIэ зыщызыгъесэрэ ныбжыкIэхэм тарихым инэклубгъохэр зерагъашэх. Дунаим самбэмкIэ гъогогу 11 дышъэр кыщыдээзыхъигъе Хъасан-нэкъо Мурат, дунаим пчагъэрэ ичемпион хъугъэх Хъэпэе Арамбый, Владимир Гуриныр, спортым щыцэриохэ Гостэкъо Хъумэр, Мэрэтыкъо Сахьид, дзюдом-кIэ бэнакIохэу Владимир Невзоровым, Емыж Арамбый, Лъэцэр Хъазэрт, Мудранэ Бислан, нэмийкIхэр зыщыбанэштыгъехэ алырэгъум непэрэ кIэлэцыкIухэм зыщаагасэ.

ЕгъэжьапIэм ильэмыйдж

— Лъагъом урыкозэ гъогушхом утхан зэрэлгээкыщтыр, лъапсэр зэрэбгээпэйтэштыр кIэлэдажаклохэм ятэгъашэх, — къеуатэ дунаим самбэмкIэ дышъэр кыщызыхъигъеу, Адыгэ Республика м изаслуженнэ тренерэу Мэрэтыкъо

Сахьид. — Адыгэмэ зэралоу, «унибджэгъу уигунд». Спортым нэйуса, ныбджэгъу щизэфэхъух. ЩыIекIэ-псэукIэм нахь куу зэрэхэтщэнхэм тыпыльэу кIэлэдажаклохэм юф адэтшэх. Нахьижк Iеу гъогогу теплъыг. ШыкIэ гъэшэгъонхэр бэнакIохэм алырэгъум кыщагъэльяго ашлонгъу. Зым зыр кызышхъалтыредзы, ятлонэрэм кIуачIэр ыгъэфедээзэ къенэкъокуурэр алырэгъум тыредэ.

— Бэнэкъо цэриохэр кIалэхэм къахэкыщтуу тэгүгэ, — лъегъэкIуатэ зэдэгушыIэгъур Мэрэтыкъо Сахьид. — 2007-рэ ильэсийм къехъугъе кIалэхэр архы бэнапIэм тетыхэр. Зэнэкъокуу инхэм ахэлэжьагъе ахэтыгоп...

Къахэштых

Самбэм зыфэзыгъасэхэрэм ялэпэлсэнгъэкIэ къахэштых КIэ-

рэшэ Мурат, Валий Батыр, Георгий Колодкиныр, Къоджэшъэо Сэлым, фэшхъафхэри.

Тренерхэу ГуIэтыжк Хъалидэ, Джарымэкъо Аслын, Мэрэтыкъо Щамсэт, Теуцожк Алый, нэмыкIхэр нахь ныбжыкIалохэм япашх. Нахьижк Iеу зыгъесэрэ тренерхэр республикэм испорт щашIэх. Делэкъо Адамрэ Гъомлэшк Алыйрэ гүсэнгъэ зэдьрияэу къоджэ спортым щезыгъэжьагъе кIалэхэр алырэгъум пытэу тырагъэуцо.

Хъакъуй Амир дунаим иныбжыкIэхэм язэнэкъокуу дышъэр кыщыдихыгъ. Мэлгош Адам, Тыгъужк Тимур, Гъомлэшк Анзор, фэшхъафхэм Урысыем иныбжыкIэхэм язэукиэгъухэм мэдальхэр къащаагыгъэх.

МэфэкIым фагъэхъы

— ТибэнакIохэм зэкIэ гъехъагъе ашырэр Адыгеир къэралыгъо гъэпсыкIэ илэу зыпсэурэр ильэсий 100 зэрэхүүрэм фагъэхъы, — къытиуагъ Адыгэ Республика м самбэмкIэ испорт еджапIэм ипащэу, Урысыем спортымкIэ дунэе класс зиэ имастерэу Делэкъо Адамэ. — ТиньбжыкIэхэм Адыгеим итарих къафэтиуагъ. Зэнэкъокуухэм ахэлажьэхэ зыхьукIэ, Адыгэ Республика м ибыракъ агъэбы-

батэ, аш чэтыхъу нэпэөпль сурэтхэр атырахых.

Делэкъо Адамэ, Мэрэтыкъо Сахьидэ тизэдэгушыIэгъу щыхагъэунэфыкIыг Адыгэ Республика м и Лышихъуэу КъумпIыл Мурат, Правительствэм икъупыкIушIэхэм бэнэпIэ еджапIэр янэпльэгъу зэритир. ГъецкIэжын юфыгъохэр зэшуахыгъэх. ЕджапIэ-зыгъесапIэм итепльэ бэкIэ нахь дахэ хъугъэ. Спорт шъуашхэу тренерхэм, бэнакIохэм афащэфыгъэхэм республикэм ўцэ атетхагъ, адыгэ быракъым исурэт атедзагъ.

ЕджапIэм лъэпкэ зэфэшхъафхэм зыщаагасэ, зэгурьонгыгъэ ахэль. Ныбджэгъуныгъу зэдьрияэр щыIэнгъэгъэм щыпхырашы. Тренерхэр упчIэгъэхуу зэрээфэхъуэрэм Мэрэтыкъо Сахьидэ мэхъэнэ ин реты. БэнакIо пэпчэ екIолIекIэ хэхыгъэ фэшын фаеу ельйтэ, аш daklou, еджапIэм ишэн-хабзэхэр кIалэхэм дэгью зерагъашIэнхэр явшэрыльэу щыт.

Кыблэ шъольырим щыкIощт зэнэкъокуухэм бэнэкъо ныбжыкIэхэм зафагъэхъазыры. Къэралыгъо гъэпсыкIэ илэу Адыгеир зыпсэурэр ильэсий 100 зэрэхүүрэм ехыилIэгъэ зэукиэгъухэу Мыекъуапэ щизэхажэштхэм ахэлэжьэштых. Спортым щыIэнгъээр язэхыныгъэхэ лъэхъаным зэрэшыптихэрээр зэнэкъоуухэм къащаагъэлэгъоштых.

Футбол

«Зэкъошныгъэм» имафэхэр

Мыекъопэ футбол клубэу «Зэкъошныгъэм» 2021 — 2022-рэ ильэс ешIэгъум пиублэжынэу зегъэхъазыры.

— Мэзаем и 10-м кыщегъэжьагъеу эшIаклохэм стадионэу «Юностыр» егъэджэн-зыгъесэн зэукиэгъухэр яIэштых, — къытиуагъ клубим идириекторэу Хъуакло

Къэплъан. — Стадионэу «Юностыр» зэтэгъэпсыхъагъ, ныбджэгъу, упплэкIун ешIэгъухэр щизэхэтщэнхэ тлъекIишт. «Зэкъошныгъэм» хэкIыжыгъэхэм, кIэу

Къатхээрэм яшIошIрэ редакцием иепллыкIэхэмрэ зэтемыфэнхэ альэкIишт.

НэкIубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТЫЛъ Нурбий.

Зэхэзыщагъэр
ыкIи къыдэзы-
гъэкIыэр:

Адыгэ Республика м лъэпкэ ИофхэмкIэ, ИкIыб къэралхэм ашы-
псэурэ тильэпкэ-
гъухэм адярыгэ зэпхы-
ныгъэхэмкIэ ыкIи
къэбар жууцэм
иамалхэмкIэ и Комитет
Адрессыр:
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэ-
шыIэр:
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,

Редакцием авторхэм
къалихыэр А4-кIэ
заджэхэрэ тхьапэхэу
зипчъагъэжк 5-м
емыхъухэрэр ары. Са-
тырхэм азыфагу 1,5-рэ
дэлъэу, шрифтыр
12-м нахь цыкIунэу
щытэп. Мы шапхъэ-
хэм адимыштэрэ
тхыгъэхэр редакцием
зэкIегъэкIожых.

Зыщаушыхъятыгъэр:

Урысы Федерацэм
хэутын ИофхэмкIэ, тел-
радиохъэн-
хэмкIэ ыкIи зэлты-
ИэсикIи амалхэмкIэ
и Министерствэ
и Темир-Кавказ
ЧыпIэ гъэлоры-
шапI, зэраушыхъятыгъэ
номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

ЗэкIэмкIи
пчагъэр
4646

Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 270

Хэутынм узьши-
кIэтхэнэу щыт уаххтэр
Сыххатыр

18.00
Зыщыхаутырэр
уаххтэр
Сыххатыр
18.00

Редактор
шъхьIэр
Дэрбэ Т. И.

Редактор шъхьIэр
игуадзэр
МэшлIэкко
С. А.

ПшъэдэкIыж
зыхырэ секретарыр

Тхъаркъохъ
А. Н.